

SAYIŞTAY KARARLARI

- GENEL KURUL KARARLARI**
- TEMYİZ KURULU KARARI**

GENEL KURUL KARARI

Karar No: 4785/1

Karar Tarihi : 17.11.1994

KONU

1- Emniyet Teşkilâtı mensuplarının ayakta ve evlerinde tedavileri için kullanmalarına lüzum görülen ilaç bedellerinin 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanununun 89 uncu maddesi, hükmüne göre tamamının mı, yoksa 657 sayılı Kanunun değişik 209 uncu maddesi hükmü uyarınca %80 inin mi kurum bütçesinden karşılanacağı,

2- Hastanede yatarak tedavi gören Emniyet Teşkilâtındaki teknisyen yardımcılarının tedavilerinin 3201 sayılı Kanuna göre Devlet Hastaneleriyle, belediye ve özel idarelere bağlı hastanelerde meccanen mi yapılacağı, yoksa bunların tedavi giderlerinin kurum bütçesinden mi karşılanacağı,

KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 89 uncu maddesi :

Hastalanan Emniyet Teşkilatı mensuplarından ayakta ve evlerinde tedavileri kabul olunanların ilaç masrafları Emniyet Umum Müdürlüğü bütçesinden tesviye olunur. Hastaneye sevkile tedavilerine lüzum gösterilenler Devlet hastaneleriyle, hususi idarelere ve belediyelere ait hastanelere yatırılır ve meccanen tedavi olunurlar.

Staj maksadiyle yabancı memleketlere gönderilenlerin ve orada hastalananların tedavi ücretleri Devletçe verilir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

1 inci maddesinin değişik üçüncü fıkrası :

Anayasa Mahkemesi üye ve yedek üyeleri ile raportörleri; hakimlik ve savcılık mesleklerinde veya bu mesleklerden sayılan görevlerde bulunanlar, Danıştay ve Sayıştay meslek mensupları ve Sayıştay savcı ve yardımcıları, Üniversitelerin, İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinin, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademilerinin, Devlet Güzel Sanatlar Akademilerinin, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün öğretim üye ve yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyeleri, Genelkurmay Mehteran Bölüğü sanatkarları, Devlet Tiyatrosu ile Devlet Opera ve Balesi ve Belediye Opera ve tiyatroları ile şehir ve belediye konservatuvar ve orkestralarının sanatkar memurları, uzman memurları, uygulatıcı uzman memurları ve stajyerleri; Spor-Toto Teşkilatında çalışan personel; subay, astsubay, uzman çavuş ve uzman jandarmalar ile Emniyet Teşkilatı mensupları özel kanunları hükümlerine tabidir.

Değişik 209 uncu maddesi :

Devlet Memurları ile eşlerinin veya bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve çocuklarının hastalanmaları halinde, evlerinde veya resmi veya özel sağlık kurumlarında ayakta veya yatarak tedavileri kurumlarınca sağlanır. Ancak tedavi giderleri ve yol masraflarının ödenebilmesi için, tedaviye resmi tabip raporu ile lüzum gösterilmesi şarttır.

Sağlık Bakanlığı (Milli Savunma Bakanlığında görevli personel için bu Bakanlık) tarafından yetkili kılınan tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenen ve Sağlık Bakanlığınca onaylanan raporlara göre yurt içinde tedavilerinin mümkün olmadığı anlaşılan Devlet memurları tedavi için yurt dışına gönderilirler. Bu memurların yol ve tedavi giderleri kurumlarınca ödenir.

Yurt dışında :

a) Sürekli görevde bulunan memurlarla eşlerinin, bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve aile yardımına müstehak çocuklarının,

b) Geçici görev, bilgi ve görgülerini artırmak veya staj yapmak üzere, yurt dışına gönderilen memurların,

Hastalanmaları ve mahalli usule göre tedavilerine lüzum gösterilmeleri halinde tedavi giderleri kurumlarınca karşılanır. Ancak, (a) ve (b) fıkraları kapsamına girenlerin (Geçici görevliler hariç) Dışişleri Bakanlığı görüşü alındıktan sonra Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tesbit olunan esaslar dairesinde bulundukları ülkelerdeki uygulamalara göre kurumları tarafından mahallinde sigorta ettirilmeleri mümkündür. Bu takdirde, ilgililerin sigorta primleri kurumlarınca karşılanır, kendilerine ayrıca tedavi giderleri ödenmez.

Ayakta veya meskende tedavi halinde kullanılacak ilaç bedellerinin % 20'si memur tarafından ödenir. Ancak, resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenen ve tüberküloz, kanser, kronik böbrek, akıl hastalıkları, organ nakli ve benzeri uzun süreli tedaviye ihtiyaç gösteren hastalıkların ayakta veya meskende tedavileri sırasında kullanılmasına lüzum gösterilen ilaçlardan, hayatı önemi haiz oldukları Sağlık Bakanlığınca tesbit edilecek olanların bedellerinin tamamı kurumlarınca ödenir.

237 nci maddesinin değişik (b) fıkrası :

20/6/1927 tarih ve 1108 sayılı, 30/6/1939 tarih ve 3656 sayılı, 28/2/1959 tarih ve 7244 sayılı kanunlarla bu kanunların ek ve tadilleri, 23 Temmuz 1965 tarihinden evvel ve sonra yürürlüğe giren teşkilat kanunları ile diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri ve Devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yüküm ve sorumluluklarını, aylıklarını, ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenleyen hükümler Genel Kadro Kanununun yürürlüğe girdiği ayın son gününden itibaren yürürlükten kalkar.

Ek Geçici 54 üncü maddesi :

Emniyet Örgütü mensupları hakkında uygulanmakta olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu; ek ve değişiklikleri, ilgili kanun hükmünde kararnameler ve bu yasalara dayanılarak yürürlüğe konulan yönetmelikler hükümlerinin kapsamına giren konular, Emniyet Örgütünün hizmet ve kuruluşunun nitelik ve özelliği gözönüne alınarak özel bir kanunla düzenlenir.

Bu düzenleme yapıncaya kadar, Emniyet Örgütü mensupları hakkında halen yürürlükte bulunan söz konusu hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

285 sayılı Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin

5 inci maddesine 428 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen fıkra :

Olağanüstü hal bölgesinde görevli kolluk kuvvetleri personeli ile emre, hareket kontroluna verilen askeri birlik mensuplarının, asayiş koruma ve kollama görevleri sırasında maruz kalacakları yaralanma ve hastalıkları dolayısıyla ayakta ve meskende tedavilerinde kullanacakları ilaç bedellerinden % 20 katılım payı alınmaz.

Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliğinin 55 inci maddesinin son fıkrası :

Ücretsiz olarak yatırılması gereken emniyet mensupları da diğer memurlar gibi maaş derecelerine uyan sınıflara yatırılırlar.

ESAS YÖNÜNDEN İNCELEME

Konu ile ilgili mevzuat ve bu husustaki Daire kararı incelenerek gereği görüldü :

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 89 uncu maddesinde, Emniyet Teşkilatı mensuplarından ayakta ve evlerinde tedavileri kabul olunanların ilaç masraflarının Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinden tesviye olunacağı, hastaneye sevkile tedavilerine lüzum gösterilenlerin ise, Devlet hastaneleriyle, özel idarelere ve belediyelere ait hastanelerde meccanen tedavi olunacakları hükme bağlanmıştır.

657 sayılı Kanunun 237 nci maddesinin (b) fıkrasında ise, bu Kanunun 1 inci maddesi kapsamına giren kurumlardaki memurlar hakkında uygulanmakta olan teşkilat kanunları ile diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümlerinin ve Devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yükümlülük ve sorumluluklarını, aylıklarını, ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenleyen hükümlerin, Genel Kadro Kanununun yürürlüğe girdiği ayın son gününden itibaren yürürlükten kalkacağı belirtilmiştir.

Her ne kadar 657 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında 2261 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, Emniyet Teşkilatı mensupları istisnalar arasına alınmış ve bunların özel kanunları hükümlerine tabi olacakları belirtilmişse de, yine 2261 sayılı Kanunla 657 sayılı Kanuna eklenen ek geçici 54 üncü maddede, söz konusu personel hakkında uygulanmakta olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, ek ve değişiklikleri, ilgili kanun hükümünde kararnameler ve bu yasalara dayanılarak yürürlüğe konulan yönetmelikler hükümlerinin kapsamına giren konuların, Emniyet Teşkilatının hizmet ve kuruluşunun nitelik ve özelliği gözönüne alınarak özel bir kanunla düzenleneceği ve bu düzenleme yapıncaya kadar Emniyet Teşkilatı mensupları hakkında halen yürürlükte bulunan söz konusu hükümlerin uygulanmasına devam olunacağı hükme bağlanmıştır.

Bu durum karşısında, Emniyet Teşkilatı mensuplarının tedavilerine ilişkin olarak 3201 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinde yer alan hükümlerin geçerliliği kalmadığından, bu hususta 657 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması icabetmektedir.

Zira 657 sayılı Kanunun ek geçici 54 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "Emniyet Örgütü mensupları hakkında uygulanmakta olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu" ifadesine yer verildikten sonra, aynı maddenin ikinci fıkrasında, "..... halen yürürlükte bulunan söz konusu hükümlerin uygulanmasına devam olunur." denilmek suretiyle, sözü edilen personel hakkında 657 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı açıkça ifade edilmiştir.

Öte yandan, 3201 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinde yer alan hükümlerin 657 sayılı Kanun hükümleriyle birlikte uygulanmasına da imkan bulunmamaktadır. Çünkü, 3201 sayılı Kanunun 89 uncu maddesindeki, Emniyet Teşkilatı mensuplarının ayakta ve evlerinde tedavileri halinde ilaç bedellerinin tamamının kurum bütçesinden ödenmesini ve Devlet hastaneleriyle özel idarelere ve belediyelere ait hastanelerde meccanen tedavi olmalarını öngören hükümler, 657 sayılı Kanunun 209 uncu maddesinde yer alan hükümlerle çelişmektedir. 657 sayılı Kanunun yukarıda bahsi geçen 237 nci maddesinin (b) fıkrası uyarınca da, 657 sayılı Kanuna aykırı olan bu tür hükümler yürürlükten kalkmış bulunmaktadır.

657 sayılı Kanunun 209 uncu maddesinin birinci fıkrasında, Devlet memurları ile eşlerinin veya bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve çocuklarının hastalanmaları halinde evlerinde veya resmi veya özel sağlık kurumlarında ayakta veya yatarak tedavilerinin kurumlarınca sağlanacağı belirtilmiş; aynı maddeye 2771 sayılı Kanunla eklenen fıkrada da, ayakta veya meskende tedavi halinde kullanılacak ilaç bedellerinin % 20'sinin memur tarafından ödenmesi öngörülmüştür.

Buna göre, Emniyet Teşkilatı mensuplarının ayakta veya meskende tedavileri halinde kullanılacak ilaç bedellerinin 3201 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi uyarınca tamamının değil, 657 sayılı Kanunun 209 uncu maddesi uyarınca % 80'inin kurum bütçesinden karşılanması gerekmektedir. Nitekim 285 sayılı Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesine 428 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen fıkrada da bu hususu teyit eden bir hükme yer verilmiştir. Sözü edilen fıkrada, olağanüstü hal bölgesinde görevli kolluk kuvvetleri personelinin, asayiş koruma ve kollama görevleri sırasında maruz kalacakları yaralanma ve hastalıkları dolayısıyla ayakta ve meskende tedavilerinde kullanacakları ilaç bedellerinden % 20 katılım payı alınmayacağı belirtilmek suretiyle, bu hükmün dışında kalan personelin, ayakta ve meskende tedavileri halinde kullanacakları ilaç bedellerinin % 20'sini kendilerinin ödeyeceklerine işaret edilmiştir.

Diğer taraftan, Emniyet Teşkilatı personelinin Devlet hastaneleriyle özel idarelere ve belediyelere ait hastanelerde meccanen tedavi olunmaları hakkındaki 3201 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi hükmünün de yukarıda belirtilen sebeplerle uygulanma imkanı kalmadığından, söz konusu personelin hastanelerde yatarak gördükleri tedavilere ilişkin masrafların kurumlarınca karşılanması gerekmektedir.

SONUÇ

Emniyet Teşkilatı mensuplarının tedavilerine ilişkin olarak 3201 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi hükümlerinin değil, 657 sayılı Kanunun 209 uncu maddesinde yer alan hükümlerin uygulanması ve buna göre de söz konusu personelin :

1- Ayakta veya meskende tedavileri halinde kullanılacak ilaç bedellerinin tamamının değil, % 80'inin kurum bütçesinden ödenmesi,

2- Devlet hastaneleriyle özel idarelere ve belediyelere ait hastanelerde meccanen tedavi olunmalarına imkan bulunmadığından, hastanelerde yatarak tedavi görmeleri halinde, bu tedavi masraflarının da kurumlarınca karşılanması,

Gerektiğine çoğunlukla ve bu kararın Resmi Gazetede yayımlanmasına oybirliği ile karar verildi.

GENEL KURUL KARARI

Karar No : 4790

Karar Tarihi : 15.11.1993

KONU :

2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca yapılacak ödemelerde;

1- İlgililerin ölümüne, yaralanmasına veya sakat kalmasına sebep olan olaya münhasır olmak üzere, düzenlenmiş bir görev emrinin olması,

2- Ölüm, yaralanma veya sakatlığın, sözkonusu görev emrinin kapsamına giren görevin fiilen yapılması sırasında veya sonucunda meydana gelmesi,

Şartlarının aranıp aranmayacağı,

KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

1) 832 sayılı Sayıştay Kanununun değişik 31 inci maddesi son bendi :

Bu kanun gereğince yapılacak inceleme ve denetlemeler sırasında harcamaların ilişkin bulunduğu mevzuat yorumu müsait görüldüğü takdirde keyfiyet Sayıştay görüşü tespit edilmek üzere Birinci Başkanlığa bildirilir ve alınacak sonuca göre işlem yapılır.

2) 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un;

1 inci maddesi :

Bu kanunun amacı; barışta güven ve asayiş korumak, kaçakçılığı men, takip ve tahkikle görevli olanların bu görevlerinden dolayı ya da görevleri sona ermiş olsa bile yaptıkları hizmet nedeniyle derhal veya bu yüzden maruz kaldıkları yaralanma veya hastalık sonucu ölmeleri veya sakat kalmaları halinde ödenecek nakdi tazminat ile birlikte bağlanacak aylığın ve bu yüzden yaralanmaları halinde ödenecek nakdi tazminatın esas ve yöntemlerinin düzenlenmesidir.

2. inci maddesi :

Bu kanun;

a) İçgüvenlik ve asayişin korunması veya kaçakçılığın men, takip ve tahkiki konularında görevlendirilen;

1. (Değişik : 7/6/1990-3658/1 md.) Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelini,

2. Silâhlı Kuvvetler mensuplarını,

3. Milli İstihbarat Teşkilatı mensuplarını,

4. Çarşı, mahalle ve kır bekçilerini,

5. (Değişik : 7/6/1990 - 3658/1 md.) Orman memurları ve personeli ile Gümrük Muhafaza memurlarını,

b) Güven ve asayiş ihlal eden eylemlere ve kaçakçılığa ilişkin olayların soruşturma ve kovuşturma işlemlerini yürüten adli ve askeri hakimleri, Cumhuriyet savcı ve yardımcılarıyla askeri savcı ve yardımcılarını;

c) Güven ve asayiş ihlal eden eylemlerin önlenmesi esnasında güvenlik kuvvetleriyle birlikte olay mahallinde bizzat görev yapan mülki idare amirlerini;

d) Ceza ve tutukevlerinin iç ve dış güvenliğini sağlamakla görevli bulunan personeli ;

e) Güven ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanılması zorunlu olan ve yetkililerce kendilerine bu amaca yönelik görev verilen kamu görevlileri ve sivilleri;

f) (Ek : 7/6/1990- 3658/1 md.) İç güvenlik ve asayişin korunmasında veya kaçakçılığın men, takip ve tahkiki ile ilgili olarak güvenlik kuvvetlerine kendiliklerinden yardımcı olmuş ve faydalı oldukları yetkililerce tevsik edilmiş şahısları;

g) (Ek : 7/6/1990 - 3658/1 md.) Devlet güçlerini sindirme amacına yönelik olarak yapılan saldırılara maruz kalan kamu görevlilerini;

h) (Ek : 7/6/1990 - 3658/1 md.) Yukarıdaki bentlerde sayılanların yaptıkları görevler veya yardımlar sebebiyle saldırıya maruz kalan eş, fûru, ana, baba ve kardeşlerini;

kapsar.

10 uncu maddesi :

Bu kanuna göre verilecek nakdi tazminatların ödenme şekli ile 3 ncü maddenin (b) bendi uyarınca ödenecek tazminatların tutarları ve bu kanunla ilgili diğer hususlar kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay içinde Bakanlar Kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Ancak bu yönetmelikle; sakatlık tazminatı, 5434 sayılı kanun uyarınca vazife malulü olanlar hakkında esas alınan 13/7/1953 gün ve 1053 sayılı "Vazife Malullüklerinin Nevileri ile Dereceleri Hakkındaki Nizamname" de gösterilen 6 derece üzerinden ve sakatlık derecelerine göre, her derece için % 10 oranında indirim yapılmak suretiyle düzenlenir.

3) 3.5.1981 tarih ve 8/2832 sayılı BKK ile çıkarılan Yönetmeliğin;

1 inci maddesi :

3 Kasım 1980 tarih ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 10 uncu maddesi gereğince çıkarılan bu yönetmeliğin amacı; barışta güven ve asayiş korumak, kaçakçılığı men, takip ve tahkikle görevli bulunan kamu personeli ile güven ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanılması zorunlu görülen ve yetkililerce kendilerine bu amaca yönelik görev verilen sivillerin bilfiil icra ettikleri bu tür görevlerinden dolayı ya da görevleri sona ermiş olsa bile yaptıkları bu tür görevden doğma-

sı koşulu ile derhal veya bu yüzden maruz kaldıkları yaralanma veya hastalık sonucu ölmeleri veya sakat kalmaları halinde ödenecek nakdi tazminatın esas ve yöntemlerinin düzenlenmesidir.

2 inci maddesi :

Bu yönetmelik;

a) İç güvenlik ve asayişin korunması ve kaçakçılığın men, takip ve tahkiki konularında görevlendirilen;

(1) Jandarma Genel Komutanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü Personelinin,

(2) Silahlı Kuvvetler Mensuplarının,

(3) Milli İstihbarat Teşkilatı Mensuplarının,

(4) Çarşı, mahalle ve kır bekçilerinin,

(5) Gümrük muhafaza amir ve memurlarının,

Güven ve asayişin korumak, kaçakçılığın men, takip ve tahkiki ile ilgili olaya müdahale sırasında fiilen görev yaparken bu görevleri nedeniyle veya bu tür görevleri sona ermiş olsa bile aynı hizmetten doğan yaralanma, sakatlanma veya ölmeleri halinde.

b. Güven ve asayişin ihlal eden eylemlere ve kaçakçılığa ilişkin olayların soruşturma ve kovuşturma işlemlerini yürüten adli ve askerî hakimler, Cumhuriyet Savcı ve Yardımcıları ile Askerî savcı yardımcılarının;

c. Güven ve asayişin ihlal eden eylemlerin önlenmesi esnasında güvenlik kuvvetleriyle birlikte olay mahallinde bizzat görev yapan mülki idare amirlerinin;

d. Ceza ve tutukevlerinin iç ve dış güvenliğini sağlamakla görevli bulunan personelin;

e. Güven ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanılması zorunlu olan ve yetkililerce kendilerine bu amaca yönelik görev verilen kamu görevlileri ve sivillerin;

Bu görevleri nedeniyle veyahut bu tür görevleri sona ermiş olsa bile evvelce bu görevleri yapmalarından doğan yaralanma ve hastalık sonucu ölmeleri halinde kanuni varislerine verilecek nakdi tazminat ile dul ve yetimlerine bağlanacak aylıkların, sakat kalmaları halinde kendilerine verilecek nakdi tazminat ile bağlanacak aylığın; sadece yaralanmaları halinde kendilerine verilecek nakdi tazminatın esaslarını kapsar.

II inci maddesi :

a. Yaralanmalarda;

(1) Olay mahallini ve olayın meydana geliş şeklini açıkça belirten kroki,

(2) Olayın cereyan tarzını ve yaralanmaya konu teşkil eden durumu açıklayan detaylı olay tutanağı,

(3) Yaralanma durumunu, arıza bırakıp bırakmadığını, kaç gün iş ve gücüne engel olduğunu kapsayan kurumlarınca sevk edildikleri devlet, askeri, sosyal sigorta veya üniversite hastahanelerinden alınacak kesin raporlar.

(4) Olayın kısa açıklaması ile yaralanmanın meydana geliş şekli hakkındaki kıt'a veya kurum amirinin kanaatini belirten belge (Ek-2 durum belgesi).

(5) Görev emri (şifahi verilmiş ise durum belirtilecek, yazılı ise sureti eklenecektir.)

b. Sakatlanmalarda;

(a) Bendinde belirtilen belgelere ilâveten; tam teşekküllü hastane sağlık kurulundan alınacak ve ilgili sosyal güvenlik kurumunca sakatlık derecesi tespit edilmiş kesin rapor.

c. Ölüm halinde;

(a) Bendinde belirtilen belgelere ilâve olarak ölü muayene veya otopsi raporu, defin ruhsatı ile vukuatlı nüfus kayıt örneği ve veraset ilâmı,

Bulunması gereklidir.

Yukarıda belirtilen bu belgeleri;

a) Çarşı ve mahalle bekçileri için emniyet teşkilâtınca (polis teşkilâtı bulunmayan yerlerde Jandarma tarafından),

b. Köy korucuları (kır bekçileri) için mahalli jandarma teşkilâtınca,

c. Güven ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanılması zorunlu görülen kamu görevlileri ve siviller için bu amaca yönelik görevi veren kamu kuruluşunca düzenlenerek bağlı oldukları üst komutanlık veya kurum amirlerince ilgili bakanlığa (bakanlık adına gerekli işlem yapmaya yetkili merci)e en kısa sürede gönderilir.

4) 25.11.1992 tarih ve 92/3809 sayılı BKK ile çıkarılan Yönetmeliğin; 20 inci maddesi :

3/5/1981 tarihli ve 8/2832 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

ESAS YÖNÜNDEN İNCELEME

Konu ile ilgili mevzuat ve bu husustaki daire kararı incelenerek,

Gereği Görüşüldü

2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un 1 inci maddesinde;

"Bu kanunun amacı; barışta güven ve asayişini korumak kaçakçılığı men, takip ve tahkikle görevli olanların bu görevlerinden dolayı ya da görevleri sona ermiş olsa bile yaptıkları hizmet nedeniyle derhal veya bu yüzden

maruz kaldıkları yaralanma veya hastalık sonucu ölmeleri veya sakat kalmaları halinde ödenecek nakdi tazminat ile birlikte bağlanacak aylığın ve bu yüzden yaralanmaları halinde ödenecek nakdi tazminatın esas ve yöntemlerinin düzenlenmesidir." denilmiş ve Kanunun amacının, barışta güven ve asayişin korumak, kaçakçılığı men, takip ve tahkikle görevli olanların görevleri nedeniyle ölmesi veya sakat kalması durumunda verilecek nakdi tazminat ile bağlanacak aylığın; yaralanması halinde ödenecek nakdi tazminatın esas ve yönteminin belirlenmesi olduğu açıklanmıştır.

Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesinde yer alan hükümlere göre de Kanun kapsamına girenler şu şekilde sayılabilir:

(a) bendi : İçgüvenlik ve asayişin korunması veya kaçakçılığının men, takip ve tahkiki ile görevlendirilen ve 1-5 inci alt bentlerde sayılan görevliler.

(b) bendi : Güven ve asayişin ihlal eden eylemlere ve kaçakçılığa ilişkin olayları soruşturan ve kovuşturan askeri ve adli hakim ve savcılar.

(c) bendi : Güven ve asayişin ihlal eden eylemlerin önlenmesinde güvenlik kuvvetleriyle birlikte olay yerinde bizzat görev yapan mülki idare amirleri.

(d) bendi : Ceza ve tutukevlerinin güvenliğini sağlamakla görevli personel.

(e) bendi : Güven ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanılması zorunlu olan ve kendilerine bu konuda görev verilen kamu görevlileri ve siviller.

(f) bendi : İçgüvenlik ve asayişin korunmasında veya kaçakçılığın men, takip ve tahkikinde güvenlik kuvvetlerine kendiliklerinden yardımcı ve faydalı olan şahıslar.

(g) bendi : Devlet güçlerini sindirme amacıyla yapılan saldırılara maruz kalan kamu görevlileri.

(h) bendi : Önceki bentlerde sayılanların yaptığı görev veya yardım nedeniyle saldırıya uğrayan eş, füru, ana, baba ve kardeşler.

Bahis konusu tereddüdün (a) bendinde sayılan görevlilerle ilgili olduğu, bunlar hakkında karar alınmasının istendiği anlaşıldıktan sonra, Kanun'un 3-9 uncu maddelerinde nakdi tazminat, aylığın bağlanması, öğrenim ve sağlık yardımı konularının düzenlendiği; 10 uncu maddesi ile bu Kanuna göre verilecek nakdi tazminatın tutarının, ödeme şeklinin ve Kanunla ilgili diğer hususların Bakanlar Kurulunca hazırlanacak yönetmelikle düzenleneceği konusunda hüküm getirildiği tespit edilmiştir.

Sözü edilen yönetmelik, Bakanlar Kurulunun 3.5.1981 tarihinde aldığı 8/2832 sayılı kararla çıkarılmış, 20.5.1981 tarih ve 17345 sayılı Resmi Gazete ile de yayımlanmıştır.

Yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde ve "Kapsam" başlığını taşıyan 2 nci maddesinde, Kanunun aynı başlığı, taşıyan maddeleri ile çizilen çerçeve içerisinde açıklama getirildikten sonra, kapsama dahil olanların ölümü, sakatlanması ve yaralanması hallerinde yapılacak ödemeler ile görevden ayrılanların durumu ve öğrenim yardımı 3-10 uncu madde hükümleri ile açıklığa kavuşturulmuş, 11 inci maddesinde de tahakkuka esas alınacak belgelerin neler olduğu belirlenmiştir.

Sözü edilen 11 inci maddede, önce yaralanma halinde tahakkuk ve ödeme için gerekli görülen belgeler sayılmış, ardından sakatlanma ve ölümlerde bunlara ilâve olarak istenecek belgeler tespit edilmiştir. Üç durumda da aranacak belgeler arasında "görev emri" yer almış olup, bu belge ile ilgili açıklamada;

"Görev emri (Şifahi verilmiş ise durum belirtilecek, yazılı ise sureti eklenecektir.)" denilmek suretiyle, yaralanma, sakatlanma ve ölümle sonuçlanan durumla ilgili görev emrinin bulunması gerektiği, ancak bu emrin yazılı ya da şifahi olabileceği vurgulanmıştır.

Bu noktada "görev emri" nin ne olması, nasıl olması gerekeceği konusu karşımıza çıkmaktadır. Görevlendirme askeri bir birlikte ya da idari bir birimde görevlendirme şeklinde genel nitelikte olabileceği gibi, belirli bir görevin yürütülmesi biçiminde özel nitelikli de olabilmektedir.

Söz konusu tereddüdün doğmasına neden olan olayda ölen askerlerin Bolu 2 nci Komando Taburundan Şırnak ili Görmeç köyündeki 23 üncü Jandarma Tugayına gönderilmesi, yani adıgeçen Tugay Komutanlığı emrinde görevlendirilmesi, onların o bölgedeki iç güvenlik ve asayişini korumakla görevlendirilmesi amacına yönelik genel nitelikli bir görev emri ile gerçekleştirilmektedir. Bu görev çerçevesinde birliğe yönelik olarak ortaya çıkabilecek her tecavüz, her olay ve bunun sonunda maruz kalınacak sonuçlar, bu genel görev emri içinde değerlendirilmek durumundadır. Aynı bir görev emri aranmasına mahal bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, tecavüz ya da olay kişilerin görevlendirildikleri birliğe, birime değil de, doğrudan şahsına yönelik ise, bu takdirde o kişinin o sırada yapmakta olduğu işe ve hizmete ilişkin özel görev emrinin aranması doğaldır.

Yukarıdaki örneğimize konu olan askerlerden birinin birliğin konakladığı mahalden ayrılarak bir başka mahalle gittiği ve olayın o sırada vuku bulduğu farzedilirse, o görevlinin olayın cereyan ettiği yerde bulunmasını gerektiren özel bir görev emrinin aranması yerinde olacaktır.

Tereddüt konusu edilen ikinci husus, ölüm, sakatlanma veya yaralanmanın görev emri çerçevesindeki görevin fiilen yapılması sırasında veya sonucunda meydana gelmesinin gerekip gerekmiyeceğine ilişkindir.

2330 sayılı Kanun'un 2 nci maddesinin (a) işaretli bendinde, İçgüvenlik ve asayişin korunması ve kaçakçılığın men, takip ve tahkiki konularında görevlendirilen beş grup görevli sayılmış ve bunlar için sadece "görevlendirilen" sözcüğü kullanılmış; (b) bendinde, güven ve asayişin ihlal eden eylemlere ve kaçakçılığa ilişkin olayların soruşturma ve kovuşturma işlemlerini yürüten adli ve askeri hakim ve savcılar için de bentte sayılan konulardaki olayları soruşturma ve kovuşturma işlemlerini yürütmeleri yeterli görülmüş; (c) bendinde ise;

"Güven ve asayişin ihlal eden eylemlerin önlenmesi esnasında güvenlik kuvvetleriyle birlikte olay mahallinde bizzat görev yapan mülki idare amirlerini," denilmiş, mülki idare amirlerinin olay mahallinde bizzat görev yapmaları şartı getirilmiştir.

Bu ifadeden anlaşıldığına göre, 2330 sayılı Kanun, yürütülen görevin niteliğini dikkate alarak bazı durumlarda sadece görevlendirmeyi yeterli bulduğu halde, bazen bizzat görev yapmayı gerekli görmüştür.

Yönetmeliğin 2 nci maddesinde ise, (a) bendinde sayılan beş grup görevli için "..... fiilen görev yaparken bu görevleri nedeniyle" şartı getirilmiş, diğer bentlerde Kanun hükmü tekrarlanmıştır. Bu şart Kanun'da yer almadığına göre, içgüvenlik ve asayişin korunması ile görevlendirilmiş olmanın yetmeyeceğini; yaralanma, sakatlanma ve ölümün mutlaka fiili müsademe esnasında ya da sonucunda ortaya çıkmış olması şartının aranması gerekeceğini düşünmek mümkün görülmemektedir. İlgilinin genel veya özel görev emri çerçevesinde görevini yürütmesi asıl olup, bu görevlendirme sürecince kendi kusurundan ya da bünyesel özelliklerinden kaynaklanmayan ve görevi ile meydana gelen sonucu (ölüm, yaralanma, sakatlanma) arasında doğrudan illiyet bağı bulunan olayın 2330 sayılı Kanun kapsamında olduğunun kabul edilmesi yerinde olacaktır.

SONUÇ :

2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un 2 nci maddesinin (a) bendinde sayılan görevlilere bu Kanun uyarınca yapılacak ödemelerde;

1- Ölüm, yaralanma ve sakatlanma sonucunu doğuran olayla askeri birlik veya idari birim hedef alınmış ise, ölen, yaralanan veya sakatlanan kişiyi o birlik veya birimde görevlendiren genel nitelikteki görev emrinin yeterli olacağına;

Tecavüz veya olay, ölen, yaralanan veya sakatlananın şahsına yönelik ise, o kişinin olay esnasında yapmakta olduğu hizmete ilişkin özel görev emrinin aranmasının gerekeceğine;

2- Ölüm, yaralanma veya sakatlanmanın görevin fiilen yapılması sırasında meydana gelmesinin şart olmadığına; sonucun ilgilinin kendi kusurundan veya bünyesel özelliklerinden kaynaklanmamasının ve görev ile ortaya çıkan sonuç arasında illiyet bağı bulunmasının yeterli olacağına;

Oybirliğiyle karar verildi.

TEMYİZ KURULU KARARI

Tutanak No : 23644

Karar Tarihi : 21.02.1995

Konu : İşçilere ödenen olağanüstü hal tazminatlarının, tasarrufu teşvik kesintisine tabi olamayacağı hk.

753 sayılı ilâmın 2 nci maddesi ile olağanüstü hal bölgesi kapsamı içinde bulunan Karayolları 9 uncu Bölge Müdürlüğünün çeşitli işyerlerinde çalışan işçilere ödenen olağanüstü hal tazminatları ile ilgili olarak 3417 sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanunun 5 inci maddesinde, bu kanun gereğince yapılacak tasarruf kesintisi ile devlet ve işveren katkısına esas tutulacak istihkak tutarlarının kapsamının tayinine Yüksek Planlama Kurulunun yetkili olacağının belirtildiği, bu Kurulun 1.4.1988 tarihli kararının 3 üncü maddesi 2 nci bendinde işçiler açısından tasarruf kesintisi ile devlet ve işveren katkısının hesabında 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunun 77 nci maddenin (a) fıkrasında belirtilen brüt ücretin esas alınacağı, dolayısıyla aynı maddenin diğer fıkralarına göre yapılan sair ödemelerin 3417 sayılı kanun uyarınca yapılacak tasarruf kesintisinin hesabına dahil edilmeyeceği yani olağanüstü hal tazminatı 506 sayılı kanunun 77 nci maddesinin (a) fıkrasında belirtilen ücret mahiyetinde olmadığından tasarrufu teşvik kesintisine tabi olmayacağı dolayısıyla ödemelerin % 6'sı kadar devlet katkısının da bütçeden ödenmemesi gerektiği gerekçesiyle tazmin hükmolunmuştur.

285 sayılı Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkındaki Kanunun 287 ve 425 sayılı KHK'ler ile değişik 5. maddesinin beş ve altıncı fıkralarında; "Bölgeye dahil bulunan sürekli Kamu Görevlilerine (Olağanüstü Hal Bölge Valisi ile mezkûr illerin valileri dahil) ayrıca en yüksek Devlet memuru aylığının (Ek gösterge dahil) % 40'ına kadar belirlenecek tazminat ek olarak ödenir. Bu tazminat herhangi bir vergiye tabi tutulmaz.

Tazminatın miktarı, görev yerinin özelliği, görevin önemi ve güçlüğü dikkate alınarak ve illere göre Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde olağanüstü hal bölge valisi tarafından tespit edilerek ödeme yapılır." denilmektedir.

3417 sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanunun "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde, işçilerden de tasarruf kesintisi yapılacağı hükme bağlanmış, yine bu Kanunun "Düzenleme" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"Yüksek Planlama Kurulu;

a) Bu Kanun hükümleri uyarınca tasarruf kesintisi ve devlet ve işveren katkılarına esas alınacak istihkak tutarlarının kapsamını tayinine;

b)

Yetklidir." hükmü yer almıştır.

Yasanın bu hükmü uyarınca Yüksek Planlama Kurulu tarafından çıkarılan 1.4.1988 tarihli kararın Tasarruf kesintisi ile Devlet veya işveren katkılarının hesaplanması sırasında esas alınacak istihkak tutarları başlıklı 3. maddesinin 2'nci bendinde,

"İşçiler açısından;

Tasarruf kesintisi ile devlet ve İşveren Katkısının hesabında, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 77. maddesinin (a) fıkrasında belirtilen brüt ücret dikkate alınacaktır. Dolayısıyla aynı maddenin diğer fıkralarına göre yapılan sair ödemeler 3417 sayılı Kanun uyarınca yapılacak tasarruf kesintisinin hesabına dahil edilmeyecektir." denilmekte olup 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu "Prime Esas Ücretler başlıklı 77. maddesinde de; "Sigortalılarla işverenlerin bir ay içinde ödeyecekleri primlerin hesabında,

a) Sigortalıların o ay için hakettikleri ücretlerin;

b) Prim, ikramiye ve nitelikteki her çeşit istihkaktan sigortalılara o ay içinde ödenenlerin,

c)

Brüt toplamı esas alınır." hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla, sözü edilen kararın ilgili maddesiyle atıfta bulunulan 506 sayılı Kanunun 77. maddesinin (a) fıkrasında sadece "ücret ifadesine yer verilmiş olduğundan işçilere "ücret" olarak yapılan ödemelerin tasarruf kesintisine tabi tutulması gerekmekte olup ücret niteliğinde olmayan olağanüstü hal tazminatının bu kesintiye tabi tutulmaması, dolayısıyla bunun için devlet katkısının da söz konusu olmaması icap etmektedir.

Her ne kadar dilekçi, Maliye ve Gümrük Bakanlığının 19.6.1989 gün ve 17-115542-5807-11777 ve 21.12.1990 gün ve 11860/32852 sayılı yazılarından söz ederek olağanüstü hal tazminatının bu bölgede görev yapanlara işçi memur ayırımı yapılmaksızın ödendiğini, dolayısıyla tasarruf kesintisinin de bu ayırım gözetilmeksizin yapılması gerektiğini belirtmekte ise de; yukarıda açıklanan mevzuat karşısında işçilere ödenen olağanüstü hal tazminatından Tasarrufa teşvik kesintisinin yapılması mümkün görülmediği cihetle bu kesinti nedeniyle % 6 oranında devlet katkısı uygulanması yerinde bulunmamaktadır.

Bu nedenle 753 sayılı ilâmın 2. maddesiyle verilen tazmin hükmünün tasdiklerine.